

Eesti liitus UNESCO veealuse kultuuripärandi kaitse konventsiooniga

The Protection of
the Underwater Cultural
Heritage

Vabariigi Valitsus kiitis 8. oktoobril heaks Eesti ühinemise UNESCO veealuse kultuuripärandi kaitse konventsiooniga, mis on loonud aluse veealuse kultuuripärandi kaitse arenguks ja edendab riikidevahelist koostööd veealuse pärandi kaitsmisel. Konventsiooni rakendamine aitab ka vähendada sukeldujate rõõvretki vanadele laevavrakkidele ning sellega seonduvat ebaseaduslikku kaubandust, mis on maailmas muutunud tõsiseks probleemiks.

Veealune kultuuripärand on kõik inimese olemasolu jäljed, millel on kultuuriline, ajalooline või arheoloogiline iseloom ja mis on vähemalt 100 aastat olnud osaliselt või täielikult, ajutiselt või pidevalt vee all.

Läänemeri on veealuse kultuuripärandi poolest väga rikkalik ning selles leidub väidetavalt kuni 20 000 laevavrakki. Läänemeri pakub veealusele kultuuripärandile väga häid säilimistingimusi ja seal leidub sadu aastaid vanu purjekate vrakke, millel on isegi mastid veel püsti. Sellise säilivusastmega puidust vrakid on unikaalsed kogu maailmas. Samas on need olulised Läänemere-äärsete riikide ajaloo mõistmisel ja võimaldavad uurida siinset rikkalikku meresõidu ajalugu, samuti kaubandust, tehnika arengut ja eluolu.

UNESCO veealuse kultuuripärandi kaitse konventsioon võeti vastu 2. novembril 2001 Pariisis. 5. oktoobri 2020 seisuga on konventsiooni ratifitseerinud või heaks kiitnud 65 riiki. Konventsiooni rakendusamet Eestis on Muinsuskaitseamet.

Eesti valmistub liitumiseks ülemaailmse kõrgharidusega seonduvate kvalifikatsioonide tunnustamise konventsiooniga

Eesti planeerib liitumist ülemaailmse kõrgharidusega seonduvate kvalifikatsioonide tunnustamise konventsiooniga. Lõpetatud on konventsiooni teksti tõlkimine eesti keelde ning HTMi juhtimisel alustatakse konventsiooniga liitumiseks vajaliku seletuskirja koostamist. Konventsioon võeti vastu UNESCO 40. peakonverentsil novembris 2019.

UNESCO ülemaailmne konventsioon käsitleb kõrghariduskvalifikatsioonide, õppeperioodide ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavate kvalifikatsioonide tunnustamise üldpõhimõtteid, olles katuseks olemasolevatele regionaalsetele konventsioonidele ja soodustades regioonidevahelist koostööd kvalifikatsioonide tunnustamisel. Konventsiooni eesmärk on soodustada kõrghariduses rahvusvahelist koostööd, mobiilsust, elukestvat õpet ja demokraatiat. Konventsioon jõustub, kui sellega on liitunud 20 riiki. Hetkel on konventsioonil kaks osalisriiki.

Uus biosfäärialade loomise juhend

Hoolimata koroonapiirangutest on MAB ICC büroo töötanud hoogsalt veebi vahendusel ning büroo juhtimisel on valminud biosfäärialade loomise juhend: <https://bit.ly/2TuzvoM>

Büroo töös osales aastatel 2019–2020 ka MAB ICC liige Toomas Kokovkin.

Biosfääri programmiala tähtsustab inimeste ja nende elukeskkonna tasakaalustatud suhteid

Ilmus ingliskeelne väljaanne vaimsest kultuuripärandist Eestis

Eesti Rahvakultuuri Keskuse, UNESCO ERKi ja Kultuuriministeeriumi koostöös ilmus ingliskeelne trükis, mis tutvustab sõnas ja pildis vaimset kultuuripärandit Eestis ja annab ülevaate vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni rakendamisest.

Trükise veebiversioon: <https://bit.ly/3ms3F8y>

Suvi ja sügis kirjanduslinnas Tartus - kirjanduslikest jalutuskäikudest virtuaalsete suursündmusteni

Kirjanduslinnas Tartus on suvi ja sügis olnud tihedad ja mitmekesised. Juba mitmendat aastat pakkus Tartu Kirjanduse Maja programmi ka suvekuudel, mil toimusid valdavalt vabaõhusündmused, nende seas nii esitlused, salongid kui ka kirjanduslikud linnatuurid. Tartu linna kultuuriosakonna eestvedamisel on jätkatud möödunud aasta lõpus alguse saanud igakuiste lugemis-soovituste sarjaga, varasügisel said teoks mitmed kevadest edasi lükkunud suuremad sündmused nagu näiteks lavaluulevõistluse TarSlämm finaali ja kirjandusfestivali Prima Vista. Oktoobris toimus juba järgmise suursündmusena üks kirjanduslinna olulisi lastele ja noortele suunatud ettevõtmisi - Tartu laste- ja noortekirjanduse festival, mis küll sedapuhku pani märksa rohkem rõhku klassi- ja

koolipõhiste tegevustele ning niisugustele ettevõtmistele, mida sai teoks teha kas virtuaalselt või vabas õhus.

Praegusel ajal on paljudes kirjanduslinnades panustatud sündmuste virtuaalsesse korraldusse ning kaasatud oma suuremate sündmuste programmi ka võrgustikupartnereid. Septembris toimus UNESCO kirjanduslinnas Lvivis 27. rahvusvaheline raamatuforum, seekord veebisündmusena, kus Tartul oli au osaleda vestlusringis kirjanike residentuuri-programmide teemal.

Tartu koordineerib tänava kirjanduslinnade luulevideote võistlust Slam-O-Vision. Võistlusvideod on üleval võistluse veebilehel: <https://cityofliterature.com.au/slam-o-vision/> Hindamisõhtu, kus tartlased annavad oma häälte teiste videotele ning kus ühtlasi võetakse videosilla vahendusel ühendust ka teiste osalejatega, et selgitada välja kõik punktid ja lõpuks ka võitja, toimub 11. novembril Tartus ning sellest tehakse ka veebiülekanne.

Kirjanduslinnade aastakohtumine pidi tänava toimuma Prahast, kuid nii Praha kirjanduselu tutvumine kui ka arutelud võrgustikule olulistel teemadel said seekord teoks virtuaalselt. 21.-25. septembrini said 39 kirjanduslinna esindajad kokku võrgustiku esimesel virtuaalkohtumisel, kus vahetati kogemusi ning tutvustati üksteisele oma õnnestunumaid ettevõtmisi ja ideid ühisprojektideks. Kohtumise ajal avaldati ka kirjanduslinnade ühine koduleht: <https://www.citiesoflit.com/>

“Ehkki virtuaalne kohtumine ei asenda päriselt seda kohtumisrõõmu, kultuuridevahelist suhtlust ja loomingulist inspiratsiooni, mida kogunemine meie kaunis linnas oleks kaasa toonud, loodame, et aastakohtumise vaim on siiski tajutav ka uut, virtuaalset vormi kasutades,” ütles Kateřina Bajo, kirjanduslinna Praha direktor kohtumise eel. Nõnda see tõepoolest oli, virtuaalruumi jagus konstruktiivsust ja tõsiseid arutelusid ning inspiratsiooni ja loomingulisust, aga ka huumorit ning ühist muusikakuulamist.

Fotonäitus „Eesti pinginaaber eSwatini“ Tartu Ülikoolis

Tartu Ülikooli kultuuriteaduste instituudis saab oktoobri lõpuni vaadata fotonäitust „Eesti pinginaaber eSwatini“. Eesti UNESCO rahvusliku komisjoni vabatahtlikuna osales 2019. aastal eSwatini komisjoni töös Laura Toomlaid, kes on pärast eSwatinist naasmist teinud koolikülastusi ja jaganud saadud kogemusi meedia vahendusel. Näitus annab edasi Laura hetki ja muljeid eSwatinist läbi kaamerasilma. Pilte saadavad eSwatini, UNESCO ja eri eluvaldkondadega seotud lühikesed temaatilised tekstid.

Näitus jõudis Tartu Ülikooli [vaimse kultuuripärandi rakendusuringute UNESCO õppetooli](#) kutsel. Just sügissemestril on ingliskeelse magistrikava „Folkloristics and Applied Heritage Studies“ üliõpilastel päevakorral kultuuripärandi poliitika ja UNESCO teema. 28. oktoobril toimus ülikoolis näitust ja õppetooli tutvustav koosviibimine, kus kõnelesid näituse autor Laura Toomlaid ja UNESCO õppetooli juhataja kultuuriteaduste professor Kristin Kuutma.

Füüsilisel kujul on näitus seni jõudnud HTMi, ühisministeeriumi hoonesse ja mitmesse UNESCO ühendkooli. Järgmisel aastal esitletakse näitust TLÜs. ja pikemalt TÜs.

Näitust saab uudistada ka veebigaleriis <https://eestipinginaabereswatini.myportfolio.com/>

Professor Kuutma ja Laura Toomlaid
Foto: Kristiina Porila

Tallinn pürib UNESCO muusikalinnaks

Tallinn on võtnud eesmärgiks kandideerida 2021. aastal UNESCO loovlinnade võrgustiku muusikalinnaks.

28.oktoobril peeti EMTA kammersaalis kandideerimise avaüritus, mis oli suunatud muusikavaldkonna inimestele. Tutvustati loovlinnade võrgustiku põhimõtteid, jagati teiste linnade kogemusi ning tehti ajurünnak muusikalinna strateegia prioriteetide määratlemiseks.

UNESCO loovlinnade võrgustik käivitati aastal 2004 eesmärgiga tähtsustada kultuuri ja loovuse rolli linnade jätkusuutlikus arengus. Hetkel kuulub võrgustikku 246 linna üle maailma, neist 38 muusikalinna. Lisaks muusikalinnadele on olemas kinolinnad, käsitöö- ja rahvakunstilinnad, disainilinnad, gastronoomilinnad, kirjanduslinnad ja meediakunstilinnad.

Eestist kuulub loovlinnade võrgustikku Tartu linn kirjanduslinnade kategoorias ja Viljandi käsitöö- ja rahvakunstilinnade kategoorias.

Kerli Gutman tutvustas loovlinnade võrgustikku
Foto: Margit Siim

UNESCO algatus kodanikuteaduse vallas

UNESCO võrgustikesse kuuluvates paikades tehakse kodanikualgatuse korras põnevaid projekte ja uuringuid, mis toetavad UNESCO teadussuunalist tegevust (elurikkus, okeanograafia, hüdroloogia) ning on kooskõlas kestlikku arengut toetava hariduse põhimõtetega. UNESCO uus algatus UNESCO Green Citizens soovib kodanikuaktiivsust veelgi tugevdada. Projekti tarbeks on loodud värske portaal: www.unescogreencitizens.org

UNESCO ühendkoolide tegevused

27.08 tähistati esmakordselt rahvusvahelist [Läänemere päeva](#), mille toimumist Eestis koordineeris Soome Instituut koos Soome suursaatkonnaga Tallinnas. Erinevate tegevuste kaudu oli päevaga seotud terve hulk koostööpartnereid ning algatusega liitus ka UNESCO ühendkoolide Läänemere Projekt, mille raames sõitsid 25 Eesti kooliõpetajat ja -õpilast üle Läänemere Soome, et uurida sealset elurikkust [rahvusvahelise BioBlitzi](#) raames. [Purjeõpperetk](#)e korraldas Tartu loodusmaja SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetusel ning retke viis läbi MTÜ Eesti Noorte Purjeõppeselts "STA Estonia". Purjeretk kogemuslugusid saab lugeda ja vaadata Läänemere Projekti [kodulehelt, kokkuvõtete alt](#). Meenutused retkest esitatakse ka Läänemere mälestuste projekti.

UNESCO ühendkoolide võrgustiku aasta-konverents peeti 25.–26.09 veebikeskkonnas Zoom, kus anti ülevaade võrgustiku tegevustest ning õpilased ja õpetajad jagasid põnevaid praktikaid ja elamuslikke kogemusi.

Esinejate seas olid Liisa Puusepp, Imbi Henno, Hanna-Liis Kaarlõp-Nani ning mitmed koostööpartnerid MTÜst Mondo ja Läänemere Projekti riikidest. Teine päev oli pühendatud õpetajate toetamisele kestliku arengu ja maailmahariduse loomimiseks koolitunnis. Ühiselt kujutleti ette tuleviku haridusmaastikku UNESCOst edastatud fookusrühma aruteluga teemal "Hariduse tulevikud". Konverentsi salvestisi on võimalik järelvaadata Maailmakooli YouTube kanalist.

15.oktoobrist kuni 15.detsembrini on kõigil Eesti koolidel võimalik osaleda **Läänemere Projekti veebiviktorii**nis, mis sel aastal pakub küsimusi kolmele erinevale vanuseastmele. Viktoriinis osalemine annab võimaluse õppida Läänemere kohta, saada keskkonnateadlikumaks, parandada info otsimise oskusi ja õppida inglise keelt. Auhindadeks on väikesed loodusõbralikud alternatiivtooted või ehe teadlaskogemus töövarjupäeval või osalemisvõimalus mõnes tulevases laagris. Viktoriinis osalemise juhised leiab [Läänemere Projekti kodulehelt](#).

Sügisel kutsub UNESCO ühendkoolide Läänemere Projekt koole **osalema vahtra-pigilaigu vaatlustes**, et bioindikaatori abil teha järeldusi kooliümbruse õhu kvaliteedi kohta. Vaatluse tegemise saab hõlpsasti lisada koolitundi või kasutada ülesandena ka kaugõppes, suunates õpilased oma koduhoovi vahtrapuid vaatlema. Vaatluste tegemisteks võib pöörduda Läänemere Projekti õhu kvaliteedi riikliku programmi juhi Urve Lehestiku poole ning kanda vaatlustulemused järgmisel veebivormi: <https://bit.ly/37a2JBj>. Vaatlused kestavad seni, kuni kõik lehed on langenud.

ÜRO matkemäng

Noored üle maailma tähistasid ÜRO 75. sünnipäeva rollimänguga Estonian Model United Nations.

22.–24. oktoobril toimus [ÜRO tööprotsessi matke](#), mis esmakordselt leidis aset virtuaalselt. Kuigi osavõtjaid oli vähem kui tavapärase kokkusaamise korral, oli tänavune ÜRO matke geograafiliselt mitmekesisem kui kunagi varem. Noored ja õpetajad Eestist, Lätist, Leedust, Ukrainast, Soomest, Saksamaalt, Norrast, Mehhikost, Indoneesiast ja Jaapanist tulid kokku, et arutada naiste rolli üle julgeolekus, keskkonna ning ajalooliste konfliktide teemadel. Korraldajate tiim koosnes Eesti, Ukraina, Türgi ja Ecuadori tudengitest, kes kohtusid Tallinnas ning kaks korraldajat liitusid Zoomi vahendusel Inglismaalt ja Prantsusmaalt.

Vaatamata sellele, et noored olid teineteisest kaugel, nautisid nad seda hariduslikku rollimängu. Osalejad ütlesid ürituse kohta järgmist: "ÜRO matkel osalemine oli hea viis saada teadmisi, et tulla toime tänaste globaalsete teemadega", "Mulle meeldis, et korraldajad julgustasid meid olema aktiivsed. See on ainus viis päriselt midagi õppida. Omal käel on tihti raske aktiivselt osaleda, aga on oluline seda õppida. Tavaolukorras ei palu keegi sul ise initsiatiivi võtta", "See rollimäng oli ideaalne oma mugavustsoonist välja tulemiseks ning argumenteerimise ja esinemisoscuse harjutamiseks. Neid oskuseid läheb igas eluvaldkonnas vaja".

Ürituse korraldasid EstMUN vabatahtlikud [MTÜ Mondo Maailmakooli](#) eestvedamisel. ÜRO matke 2020. aasta programm koosnes koolitusest korraldajate tiimile, kahest ettevalmistavast seminarist, kahest regionaalsest fantaasiariikidega rollimängust, ettevalmistavatest kodutöödest, õppevideotest ja kolmepäevalisest rahvusvahelisest ÜRO riikidega rollimängust. Programmi toimumist toetasid UNESCO Eesti rahvuslik komisjon, VÄM, HTM ning USA suursaatkond Eestis.

UNESCO ERK esitas ÜRO matke elluviimist järjepidevalt eest vedanud ja toetanud noored Vabaühenduste Liidu korraldatud aasta vabatahtliku konkursile. Noored on olnud matke korraldamise juures tegevad mitmeid aastaid ja panustanud seeläbi kestlikusse arengusse, rahumeelsesesse ühiskonda, maailmahariduse andmisse ja demokraatia edendamisse Eestis, välispoliitika ja diplomaatia populariseerimisse noorte seas, olles aktiivsete ja vastutustundlike maailmakodanikena eeskujuks ka teistele.

KALENDER

1.11.2020

[2005. a konventsiooni aruande tähtaeg](#)

10.11.2020

[Teadusseminar „Struve kaar ja Eesti“
Eesti Teaduste Akadeemias ja veebis](#)

4.–18.11.2020

[UNESCO täitevkoogu 210. istung Pariisis](#)

10.–11.12.2020

[Haagi konventsiooni II protokollu komitee istung
Pariisis](#)

14.–19.12.2020

[Vaimse kultuuripärandi komitee istung Pariisis](#)